

MŪSU PASTOGĖ

50 - ti Metai Australian Lithuanian Weekly

Post Print Approved PP 255003/01774

Kaina - Price \$1 8.6.1998

Nr.22 (2582) *apc*

Lietuvos įvykių apžvalga

Gegužės 18 d. Prezidentas Valdas Adamkus Vatikane pasveikino Popiežių Joną Paulių II 78-ojo gimtadienio proga ir pakvietė jį apsilankyti Lietuvoje. Prezidentas padovanojo Popiežiui plakėtę – menišką tauriųjų metalų ir emalės plokštelę su Vilniaus Aušros Vartų atvaizdu, sukėlusiu Šventajam Tėvui atsiminimų apie pirmąjį jo apsilankymą Vilniuje 1993-iaisiais. „Labai norėčiau dar kartą aplankyti Aušros Vartus“, – sakė Popiežius ir padėkdamas ištraukė iš Adomo Mickevičiaus poemos „Ponas Tadas“, kurioje minimi Aušros Vartai.

• Naujas VR ministras

Naujuoju vidaus reikalų ministru paskirtas valstybės konsultantas valstybės ir žmogaus teisių klausimais Stasys Šedbaras įsitikinęs, kad pirmiausia jam reikia surinkti gerą komandą. Jo nuomone, vidaus reikalų ministeriją reikia pertvarkyti iš jos struktūros ir civilinę instituciją. 40 metų Stasys Šedbaras turi teisininko išsilavinimą. 1993 - 1996 metais jis buvo Konstitucinio teismo teisėjas. Baigęs kadenciją teisme, Stasys Šedbaras dirbo advokatu. Jis buvo dabartinio Vilniaus televizijos direktoriaus Vytauto Kvietkausko advokatu, kuomet šis teisėsi dėl to, kad buvo atleistas iš Nacionalinio radijo ir televizijos komiteto direktoriaus pareigų. Stasys Šedbaras bylos nebaigė, nes buvo pakviestas dirbti į Ministro pirmininko aparatą. Stasys Šedbaras kilęs iš Žemaitijos, Šilalės rajono, Tujainių kaimo. Žmona Onutė - pradinį klasių mokytoja, jų šeimoje auga du sūnūs ir dukrelė.

• Rezoliucija dėl trėmimų

Seime vienbalsiai buvo priimtas nutarimas masinius trėmimus iš Lietuvos į SSRS paskelbti karo nusikaltimais. Nutarime skelbiama, kad masinės represijos, kurias okupuotos Lietuvos gyventojų atžvilgiu vykdė SSRS vyriausybė, išstremdama iš tėvynės daugybę šeimų su moterimis, vaikais ir seneliais į SSRS teritoriją, yra ypač sunkus karo nusikaltimas su kryptingai užsibrėžto ir vykdomo genocido požymiais. Tokiems nusikaltimams senaties nėra. Seimas įsipareigojo iki birželio 14 d. sugrąžinti į Baudžiamąjį kodeksą atitinkamas nuostatas. Seimas vienbalsiai priėmė ir Vytauto Landsbergio parengtą rezoliuciją, kuri skelbia, kad karo nusikaltimams turi būti taikomos 1948 me-

tų Konvencijos dėl kelio užkirtimo genocido nusikaltimui ir nubaudo už jį nuostatos. Rezoliucijoje reiškiamas viltis, kad Rūsija sugebės laikytis šių teisės nuostatų ir neribos teisinio bendradarbiavimo su Lietuva, persekiojant karo nusikaltėlius, taip pat suteiks grįžimo paramą tremtiniais ir jų palikuonims.

Šiomet sukako 50 metų nuo didžiausių deportacijų Lietuvos istorijoje. 1948 m. gegužės 22 d. operacija buvo pradėta vienu metu visame krašte. Provincijoje ji prasidėjo 4 valandą ryto, bet miestuose ji vyko nuo vidurnakčio iki 5 valandos ryto. Auštant visos suimtos šeimos buvo išvežtos į pakrovimo stotis. Tą dieną iki šeštos valandos ryto 44 stotyse buvo pripildyti 1788 gyvuliniai vagonai. Ešelonai buvo suformuoti gegužės 23 dieną, ir sekančią dieną su gyvuoju kroviniu į Rytus, pagal skirtingas paskirtis, buvo išsiųsta 30 ešelonų.

• Bankuose 2 400 mln. litų

Kovo pabaigoje Lietuvos gyventojai bankuose laikė 2 387 milijonus litų. Ši suma priklauso privatiems asmenims ir neapima tų sumų, kurios priklauso „juridiniams asmenims“, t.y. - įmonėms, bendrovėms, valdžios įstaigoms ir t.t. Šią statistiką pateikė Indėlių draudimo fondas.

Fondo duomenimis, daugiausia gyventojų indėlių yra Lietuvos taupomajame banke, t.y. - 1 400 mln. litų. Į šią sumą įeina likučiai, perimti iš bankrutavusio Valstybinio komercinio banko. Taupomajame banke yra laikoma apie 60% visų gyventojų indėlių. Antrasis dydžiu yra Vilniaus bankas, kuriame laikoma 364 mln. litų. Trečiuoju yra bankas „Hermis“, sukaukęs 205 mln. litų, po to seka Lietuvos žemės ūkio bankas su 203 mln. litų.

Prieš porą metų paaiškėjus, kad prieš tai bankus lengvai galėjo „tuštinti“ aferistai, Gedimino Vagnoriaus vyriausybės potvarkiu buvo įvestas priverstinis indėlių draudimas, kurį apmoka patys bankai (kaip gana įprasta Vakaruose). Įvedus tokį draudimą, pradžioje asmeniniai indėliai buvo apdraudžiami iki 5000 litų, bet nuo šių metų pradžios ši suma pakilo iki 25 000 litų. Nuo 1999 metų indėlio draudimo suma bus padidinta iki 45 000 litų, o nuo 2000 metų - iki 65 000 litų.

Lietuvos bankų padėčiai dar nenustovėjus, į Indėlių draudimo fondą bankai dabar moka 1,5% nuo visų banke laikomų indėlių sumos, bet nuo 2000 metų šis mokestis turėtų sumažėti iki 1%. Tikimasi, kad tuo metu Lietuvos bankai dirbs normaliai ir patikimai.

• Premija J. Marcinkevičiui

Žinomam Lietuvos poetui Justinui Marcinkevičiui Vienoje buvo įteikta 1998 metų Herderio premija. J. Marcinkevičius yra išgarsėjęs savo dramomis, kurių Lietuvoje populiariausia yra „Mindaugas“.

Nuo 1964 metų ši garbinga premija yra skiriama už Rytų ir Pietvakarių Europos kultūrinių ryšių plėtotę ir kūrybinį Europos kultūros palikimo ugdymą. Kartu su premija laureatas

Justinas Marcinkevičius

gauna 30 000 Vokietijos markių čekį. Šiomet ši premija buvo paskirta 7 asmenims. 1994 metais premija buvo įteikta akademikui Zigmui Zinkevičiui už didelius nuopelnus keliant tautų tarpusavio supratimą bei daugiasakę mokslinę ir pedagoginę veiklą. Dėl politinių aplinkybių baltiečiai Herderio premijas gavo tik nuo 1993 metų.

Vokiečių rašytojas ir istorijos filosofas Johann Gottfried Herder (1744 - 1803) studijavo Königsbergo universitete, daug keliavo po Europą ir domėjosi individualiosiomis tautų savybėmis. Herder'is pirmasis paskelbė aštuonias lietuviškas dainas, tuo atkreipdamas to meto vokiečių mokslininkų dėmesį į lietuvių kalbą ir paskatindamas domėtis lietuvių tautos istorija.

• „Visa Lietuva sekama“

Didaką sensaciją sukėlė „Lietuvos rytas“ gegužės 22 dienos laidoje paskelbęs, jog „visa Lietuva apraizgyta slapto sekimo vorantinkliu“.

Straipsnyje teigiama, kad prie Vidaus reikalų ministerijos yra 3 - sis skyrius, kurio 5 darbuotojai turi teisę sekti aukščiausius valdžios atstovus, įskaitant ir Prezidentą. Šią žinią netrukus išplėtojo opozicija ir jai palanki spauda, pabrėždama, jog Lietuvai lenkanti į totalią diktatūrą, ir kad tai esą Vytauto Landsbergio darbas. Pastarojo nurodymu, totalinį sekimą esą suorganizavęs buvęs VR ministras Vidmantas Žiemelis. Vienas iš žinutės rezultatų buvo tai, kad Prezidentas V. Adamkus kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydamas ištirti galimo neteisėto pareigūnų sekimo faktus.

Seimo pirmininkas V. Landsbergis, grįžęs iš susitikimo su Latvijos prezidentu, pareiškė, jog be reikalo spauda šią žinutę išplėtė iki siaubo filmo lygio. Plačiau pasisakė buvęs VR ministras V. Žiemelis, paaiškinęs, jog minėto 3 - čiojo skyriaus užduotis buvo antikorupcinis darbas, tai yra, nagrinėti gaunamas žinias apie policijos ir Vidaus reikalų ministerijos pareigūnų ryšius su nusikaltėlių pasauliu.

Pasak jo, „tame skyriuje dirbo 5 asmenys, ir mano pavedimu rinko informaciją apie mūsų ministerijos pareigūnų daromus pažeidimus. Jei informacija pasirodydavo rimta, ji būdavo perduodama operatyviniams padaliniais. Viskas buvo vykdoma pasiremiant įstatymu. Operatyvinės priemonės be nusikalstamos veiklos modelio nebuvo taikomos“. Buvęs ministras taip pat pareiškė, kad Zigmo Slušnio vadovaujamo 3 - čiojo skyriaus surinkta informacija padėjo išaiškinti nemažą nusikaltimų ir nustatyti ryšius tarp VR pareigūnų ir nusikaltėlių. Šis skyrius taip pat rinko informaciją apie pasienį ir padėjo atskleisti į Lietuvą nelegaliai atkeliaujančių ar per Lietuvą keliaujančių užsieniečių kanalus.

Stipriai šiuo klausimu pasisakė Seimo narys konservatorius Antanas Račas. Tai nesąs joks konservatorių ar V. Landsbergio organizuotas piliečių sekimas. Šiuo kaltinimu tik pratęsimas tas senasis V. Landsbergio puolimas, kai jis buvo išrinktas Sąjūdžio pirmininku, o ataka paaštrėjo, kai V. Landsbergis prieš keletą mėnesių kandidavo į Prezidento postą. Antano Račo nuomone, dabartinis burbulas apie totalinį sekimą yra susietas su dabar vykstančiu dideliu objektų privatizavimu: „Tam tikros jėgos bando mums pakenkti ir daryti įtaką Vyriausybės sprendimams... Tie, kurie organizuoja, patys seka ir reikalauja bandydami kalnę suversti V. Landsbergiui“. Buvusio ministro V. Žiemelio nuomone, tokie skandalai sugalvojami tam, kad nukreiptų dėmesį kita linkme. Jam pritaria ir kai kurie konservatoriai, nurodydami, jog dabar pradėjus tirti milijoninius, net šimtamilijoninius bankų ir ministerijų skandalus, norima

Nukelta į 2 psl.

Lietuvos įvykių...

Atkelta iš 1 psl.

sukurti įspūdį, kad pati dešiniųjų valdžia esanti labai nedora ir turinti totalitarinius siekius.

• Viešbutis „Lietuva“ jau nupirktas

Nors „Lietuva“, didžiausias Lietuvos viešbutis Vilniuje (kuriame apsidavė ir daug užsienio lietuvių), privatizuojamas jau keli metai, rimtos derybos prasidėjo prieš metus. Viešbutį nupirko didelė nekilnojamo turto Norvegijos bendrovė „Linstow“, susijungusi su kita norvegiška firma „Nydalens Compagnie ASA“. Už viešbutį bus sumokėta 36 mln. litų. Suma bus pervesta per 30 dienų nuo sutarties sudarymo. Pirkėjai įsipareigojo toliau plėtoti viešbučio veiklą ir jį pertvarkyti į pirmos klasės verslo bei turizmo hotelį. Pertvarkymą ketinama atlikti per pusantį metų. Iš viso į viešbutį bus investuojama apie 20 mln. JAV dolerių (80 mln. litų).

• Reformos pasienio postuose

Abejotina Lietuvos pasienio punkto reputacija dar pablogėjo vasario - kovo mėnesiais, kai Kalvarijos poste Lenkijos pasienyje nusidriekdavo ilgos, iki 400 sunkvežimių eilės. Balandžio mėnesį premjeras Gediminas Vagnorius įpareigojo Pasienio policijos departamentą patikrinti, ar Kalvarijos posto vadovai savo darbą atlieka kompetentingai. Premjeras rėmėsi nepalankia informacija, gauta iš Valstybės saugumo departamento, kur nurodomi kyšininkavimo ir dirbtinai sudaromų eilių atvejai. Po patikrinimo, Kalvarijos posto vadovai buvo atleisti. Laukiančių sunkvežimių ir automobilių eilės netrukus labai sumažėjo.

• Apribos KGB - istų veiklą?

Vyriausybė ketina siūlyti įstatymų pataisas, kurios uždraus eiti kai kurias pareigas buvusiems kadriniams KGB pareigūnams. Du buvę KGB karininkai buvo sulaikyti pardavinėjant padirbtus JAV dolerius. Sulaikymo metu buvo paimta 8000 dolerių, bet dėl ateities buvo kalbėtasi net apie 10 - 15 milijonų JAV dolerių. Pasak ekspertų, suklastoti banknotai yra itin geros kokybės. Vienas iš sulaikytųjų karininkų, Euge-

nijus Alechnovičius, seniau dirbo KGB slapto sekimo skyriuje. Kratos metu jo namuose rasta slapto pokalbių klausymosi įranga ir surinktų žinių apie verslininkų bei teisėsaugos darbuotojus. Kitas KGB karininkas, Bronius, Matimaitis, dirbo KGB tarnyboje, kovojusioje su „antitarybine propaganda ir agitacija“. Spauda spėlioja, kad jis buvo vienas iš asmenų, susijęs su nesenu V. Landsbergio ir Laimos Andrikienės apšmeižimu. Esą Bronius Matimaitis girdavosi apie savo pažintis nusikaltėlių pasaulyje.

• Diskusija dėl greičio

Susisiekimo ministras Algis Žvalauskas tikisi, kad nuo birželio 1 d. greitkeluose Kaunas - Klaipėda ir Vilnius - Panevėžys bus leidžiama važiuoti iki 130 km/h greičiu. Kelyje Vilnius - Kaunas dėl didelio eismo intensyvumo leistinas greitis nebus padidintas. Kol kas leistino greičio padidinimo nepatvirtino Vyriausybė, tam prieštarauja ir kelių policija.

Susisiekimo ministras teigia, kad Lietuvoje daugėja naujų, saugių automobilių, todėl greičio apribojimas iki 100 km/h apytušiose autostradose yra per didelis. Bet kelių policijos pareigūnai teigia, kad pernelyg didelis greitis yra viena iš dažniausių avarijų priežasčių. Dėl to kasmet įvyksta apie 10% avarijų, žūva apie 15%, sužalojama apie 11% žmonių. Pirmą greitkelyje Vilnius - Klaipėda įvyko 117 avarijų, kuriose žuvo 34, o sužalota 117 žmonių. Be to, Lietuvos greitkeliai neatitinka eismo saugumo reikalavimų - važiuojamosios dalys neatitvertos specialiais atitvarais, dėl to į kelių išbėga žvėrys ir naminiai gyvuliai, yra apsisukimų vietos, įsijungia šalutiniai keliai, nėra pėsčiųjų bei dviračių takų, kelių dangą sena, dažnai greitkeluose važinėja ir seni, nesaugūs automobiliai.

• Festivaliai prasideda

Prasidėjo du muzikos festivaliai - Vilniaus ir Pažaislio. Jie vyks visą vasarą ir ne tik Vilniuje ar Kaune. Festivaliuose dalyvaus daug garsių pasaulio muzikantų. Pirmuoju koncertuoja BBC Filharmonijos orkestras iš Didžiosios Britanijos. Pirmą dieną orkestras grojo Pažaislyje, vėliau Vilniaus salėse.

Vytautas Doniela

Atgijo pastatų klausimas

Lietuvos pasiuntinybės rūmų Paryžiuje amžiaus pradžios graviūra.

Prancūzija pasirengusi finansuoti Rusijos atstovų išsikėlimą iš Baltijos valstybės priklausančių pastatų Paryžiuje, pareiškė Prancūzijos prezidento patarėjas užsienio politikos klausimais Jean David Levitte per susitikimą su naująja Lietuvos am-

basadore Paryžiuje Asta Skaisgirytė.

J. D. Levitte teigė, kad esant progai Prancūzija nuolat primena Rusijai Baltijos valstybių nekilnojamo turto Paryžiuje problemą, o Prancūzijos prezidentas Jacques Chirac asmeniškai kalba apie tai su Rusijos vadovu Borisu Jelcinu.

„Prancūzija pasirengusi suteikti finansinę pagalbą rusams evakuoti iš Baltijos valstybės priklausančių pastatų Paryžiuje“, - pareiškė pareigūnas ambasadoriui A. Skaisgirytėi.

Dabar negrąžintame Lietuvos ambasados pastate Prancūzijos sostinėje yra įsikūręs Rusijos konsulas ir naujienų agentūros RIA atstovybė.

Atgijo ir Lietuvos ambasados Romoje grąžinimo klausimas. Apie tai kalbėjosi prez. V. Adamkus, susitikęs su Italijos prezidentu Luigi Scalfari ir ministru pirmininku Romano Prodi.

„Pokalbyje su premjeru buvo paminėta, kad Lietuva nepakankamai sumokėjo už šį pastatą. Bet kai pasa-

Trumpai iš visur

Gegužės 25 dieną popiežius Jonas Paulius II Turine davė savo principinį sutikimą, kad garsioji Turino drobulė būtų išsamiau moksliskai ištirta. Pradiniai tyrimai, praversti 1988 metais, rodė, kad drobulė atsirado tarp 1260 ir 1390 metų, viduramžiais. Taigi ji negalėjo būti naudojama laiduojant Kristų. Tačiau tyrimai nepajėgė išaiškinti kraujo dėmių kilmės. Visa eilė mokslininkų kritikavo šių tyrimų metodologiją, iškeldami faktus, į kuriuos nebuvo atsižvelgta 1988 metų tyrimuose.

Dėl atsinaujinusio konflikto su Abchazija, gegužės 25 dieną Gruzijos vyriausybė staiga atšaukė karinį parą Tbilisi, atžymint tautos šventę. Abchazijos separatistų karinės pajėgos įsiveržė į neutralią zoną, skiriančią Gruzijos ir Abchazijos kontroliuojamas sritis ir jėga privertė gruzinų kilmės gyventojus bėgti iš Gali miesto ir kaimyninių kaimų per Iguri upę į Gruziją.

Gegužės 25 dieną naujoji Indonezijos vyriausybė iš kalėjimo paleido du svarbius opozicijos lyderius, žadėdama palaipsniui paleisti ir daugiau politinių kalinių. Rytų Timoro separatistų lyderis sukilėlis Xanana Gusmao, atliekantis 20 metų kalėjimo bausmę, nebus paleistas, kadangi Indonezija jį skaito kriminaliniu nusikaltėliu. Vos laisvėn išėję opozicijos lyderiai pareikalavo prezidento dr. Habibie atsistatydinimo, nes jis esąs Soeharto patikėtinis ir kartu atsakingas už buvusios vyriausybės kaltes.

Dr. Habibie pareiškimu, parlamentas reikiamoms reformoms praversti bus sušauktas gal šių metų pabaigoje, o gal tik sekančiais metais, nauji rinkimai įvyks gal dar vėliau.

Egiptas baigė garsiojo sfinkso atstatymo darbus ir atžymėjo darbų pabaigą operomis ir simfoniniais koncertais. Egiptiečiai tikisi, kad sfinksas vėl atvilios turistus, kurie buvo musulmonų ekstremistų teroro veiksmų išgąsdinti. Sfinksui vis dar truks nosies ir barzdos.

Gegužės 28 dieną Pakistanas pasekė Indijos pavyzdžiui ir išsprogdino penkias branduolines bombas bandymams skirtoje Chagai srityje Balučistane, netoli Afganistano ir Irano pasienio. Pasaulio opinija pasmerkė Pakistaną už šį žingsnį, JAV paskelbė ekonomines sankcijas. Australija taip pat nutraukė pašalpą Pakistanui ir sustabdė Aus-

kiau, kad apie pusę įnašų jau yra įmokėta, požiūris iš karto pasikeitė. Pažadėta spręsti šį klausimą konstruktiviai“, - grįžtant į Vilnių lėktuve žurnalistams sakė V. Adamkus. „Manau, kad smarkiai pasistūmėjome į priekį, nors ir negavome tiesioginio patikinimo, kad ambasada bus atgauta“, - tvirtino Prezidentas.

1940 metais, tarpininkaujant Italijos Vyriausybei, Sovietų Sąjunga užėmė Lietuvos ambasados pastatą. Lietuva iki to laiko už pastatą buvo įmokėjusi 44,6% įnašų Italijos privačiam ban-

traliijoje apsilankiusios Pakistano parlamentinės delegacijos vizitą.

Gegužės 30 d. Pakistanas išsprogdino dar vieną branduolinę bombą ir paskelbė, kad dabar gali pradėti derybas su Indija dėl tolimesnių bandymų sustabdymo, jei į derybų darbotvarkę bus įtrauktas ir Kašmiro klausimas.

Gegužės 29 dieną Phoenix, Arizonoje, mirė 89 metų amžiaus buvęs JAV senatorius Barry Goldwater. Senatorius 1964 metais buvo respublikonų partijos kandidatas į JAV prezidentus. Jis tada pralaimėjo demokratų kandidatui Lyndon B. Johnson.

Gegužės 29 dieną Filipinų parlamentas paskelbė, kad gegužės 11 dieną rinkimus į prezidentus laimėjo buvęs kino aktorius Joseph Estrada. Rinkimų kampanija buvusi pati taikingiausia Filipinų istorijoje, žuvo tik 45 žmonės.

Gegužės 28 dieną Vokietijos parlamentas panaikino Hitlerio laikų teismų sprendimus, pagal kuriuos dėl politinių ar rasistinių priežasčių buvo nužudyti ar kalinti apie 500 000 žmonių. Šiam parlamento žingsniui aktyviai davė Australijoje gyvenančios Mrs. Inge Smith (Gadolla) pastangos atstatyti jos tėvo garbę. 1945 m. balandžio mėn. Josef Ritter von Godolla vadovavo vokiečių daliniams, gynusiems Gotha miestą Tiuringijoje. Jis miestą išgelbėjo nuo sunaikinimo, perduodamas jį alijantams. Vėl patekęs į Wehrmachto rankas, po trumpo teismo proceso, J. Ritter von Godolla buvo sušaudytas Jenoje. Inge ir jos motina taip pat turėjo būti sušaudytos, kaip jo šeimos narės, tačiau išsigelbėjo per karo pabaigos suirutę.

Gegužės 30 dieną - birželio 1 - ają tolimų nuotolių plaukikė australė Susie Maroney pirmoji pasaulyje nuplaukė iš Meksikos į Kubą, įveikdama Jukatano sąsiaurį (196 km) per 31,5 valandos. Pirmą jį nuplaukė iš Kubos į Floridą.

Gegužės 30 dieną stiprus žemės drebėjimas sunaikino visą eilę kaimų kalnuotoje Badakšano provincijoje, šiauriniame Afganistane. Žuvo apie 4000 žmonių, apie 30 000 liko be pastogės. Žemės drebėjimas užvertė visus kelius, tuo apsunkindamas tarptautinėms organizacijoms pagalbos suteikimą nukentėjusiais sričiai.

Spaudai paruošė V. Patašius

kui. Tam tikrą dalį nuo 1941 - ujų metų įmokėjo ir SSRS. 1945 m. rugpjūčio 1 d. Italija pastatą oficialiai perdavė Sovietų Sąjungai, „kaip Lietuvos Respublikos teisių perėmėjai“.

Dabar Lietuva ieško galimybių išspręsti ambasados Romoje grąžinimo klausimą derybose su Rusija.

Italija iki šiol nebuvo linkusi kištis į šią problemą ir siūlo atstovybės grąžinimo reikalą spręsti dvišalėse Lietuvos ir Rusijos derybose arba lengvatinėmis sąlygomis Lietuvai suteikti naują pastatą.

ELTA/LA

37 - tas šiupinys

Renginys, kurį surengė Adelaidės lietuvų katalikų draugija, įvyko gegužės 17 dieną. Scenai atsivėrus, penki Vvytautai, susėdę apie stalą, tarėsi ir informavo publiką apie būsimą šiupinį. Vėliau vienas iš Vytautų - Vencius, ppajuokavęs, pristatė „Nemuno dukras“ ((A. Kaminskienė, B. Budrienė, vadovė S. Pusdešienė, K. Nekrošienė, akompaniatorė N. Masiulytė - Stapleton), k kurios padainavo „Rig - dig - dai“, „Žydi dievos“ ir „Atskubėk, mylimasis“.

Po jų G. Kazlauskienė ir V. Straukas įdomiai suvaidino scenos vaizdelį „Namu darbai“ apie tėvų pagalbą, vaikui ruošiant namų darbus.

kūmūtės ir J. Janulis - tarno. Tai buvo gražus kaimo vaizdelis, kuriame visi veikėjai pasirodė puikiai. Režisavo ir dekoravo scenos vaizdelį V. Opulskis. Ačiū jam ir visiems veikėjams.

Po to V. Straukas parodė savo gabumus - vienas scenoje telefonu aiškinosi su uošve, kodėl žmona jį paliko: sportas labai svarbu gyvenime ir ne jis kaltas, kad televizija tiek daug jo rodo...

K. Kaminskas gražiai paskaitė savo kūrybos eilėraštį „Sapnų takais“, o po jo V. Straukas ir V. Nekrošius juokino susirinkusius vaizdeliu „Kišenvagyje“. Visi vaizdeliai buvo iš rinkinio „Antras kaimas“.

Vyt. Vencius ir V. Janulis vaizdelyje "Marti Karti"

V. Janulis paskaitė savo kūrybos fefeljetoną „Tik vieną pinigėlį“, o vaizdelį „Rožė ir bulvė“ atliko G. Kazlauskienė, V. Straukas ir E. Barati.

Jaunasis D. Kubilius saksofonu graži žiaiai pagrojo „Had to be you“, o po jo V. Nekrošius ir V. Straukas įdomiai ir juokingai suvaidino vaidinimėlį „Pas daktarą“. Per pirmąją programos dalį ppabaigai dar išgirdome V. Baltučio jūmoreską „Radijo valandėlė“, ją ppaskaitė A. Patupienė. Jūmoreskoje iš jūmormoristinės pusės buvo vaizduojamas Adelaidės lietuvų gyvenimas.

Po 20 minučių pertraukos scenoje išvišvydome kaimiškos trobos vaizdelį. M.M. Pečiulienė (motina) labai puikiai atlatliko motinos rolę, V. Vencius - sūnaus, E. E. Barati - jo žmonos, G. Kazlauskienė -

Programą pabaigė „Nemuno dukros“, padainavusios „Oi, tas Juzė“, „Armonika instrumentas nepasenęs“ ir „Vakaras prie ežero“. Dainininkės Adelaidėje labai populiarios, ne tik gražiai atrodo, bet ir gražiai dainuoja. Joms akompanavo N. Masiulytė - Stapleton.

Šiupinį paruošė V. Vencius. Ačiū jam labai.

Šiupiniui pasibaigus, kun. klebonas J. Petraitis visus veikėjus ir rengėjus pasveikino, o Katalikų moterų draugijos pirmininkė S. Vasiliauskienė tarė žodį ir apdovanojo visus gėlėmis.

Rengėjus ir režisierius telieka tik pagirti, kad suruošia tokius šiupinius, kurie visų labai laukiami ir gausiai lankomi.

O. Baužienė, BEM

Australija - Plungė

Nuotrauka: Kristinos Paulauskaitės

Su Žemaitijos viduryje esančia Plunge Australijos lietuvius sieja vis stipresni ryšiai. Ten esančiame Žemaičių dailės muziejuje savo darbus eksponavo Eva Kubbos, Dalia Antanaitienė, Vaclovas Ratas, Vida Kabailienė, Faustas Sadauskas, Adomas Vingis, I. Jokubauskienė ir kt. Kai kurie šiam muziejui dovanavo savo darbų. Plungės bibliotekai dideles knygų siuntas yra nusiuntę dr. Genius Procuta (kadaiše iš Naujosios Zelandijos), melbourniškė Dana Baltutienė, sydnėjiškis dr. Vytautas Doniela ir t.t.

Nuotraukoje: išeivijos lietuvų dovanotų knygų parodą Plungės bibliotekoje apžiūri neseniai į Plungę pastoviam gyvenimui persikėlęs sydnėjiškis Edvardas Martinas ir plungiškis mokytojas Vytautas Eidukas.

Gegužės 17 dieną įvyko susirinkimas, pavadintas „Prie apskrito stalo“. Tai buvo suartėjimo ir susipažinimo popietė tarp pokario emigrantų ir dabar pasiekusių Australijos krantus. Apie šiuos artimesnio susipažinimo klausimus jau buvo kalbama Krašto Tarybos posėdžiuose ir Apylinkių valdybose, tačiau tai ir likdavo tik kalbos.

Iniciatyvinė grupė, vadovaujama Martinos Reisgienės, prie apskrito stalo pakvietė, taip vadinamą, vedančiųjų grupę iš naujai atvykusių (Zita Bartkevičienė, Jadvyga Dambrauskienė, Dalia Doniellenė, Arvydas Rupšys ir Rymantė Gell) ir jau anksčiau atvykusiųjų (Vincas Binkis, Antanas Kramilius, Onutė Kapočienė, Martina Reisgienė, Bronius Žalys ir dr. Nita Wallis). Salėje susirinko šia popietė besidominčiųjų apie penkiasdešimt - anksčiau ir visai neseniai atvykusių.

Koordinatorė Martina Reisgienė pasiūlė kalbėtis sekančiais klausimais: 1. Kas mus skiria ir jungia. 2. Ateities testinumas. 3. Testamentai, teisiniai įgaliojimai. Po pasikalbėjimų buvo numatyta pasivaizdinti kavute ir pyragais.

Martina Reisgienė įžanginame žodyje sakė, kad tarp senųjų ir naujai atvykstančių yra atsiradusi bereikalinga trintis, kad jau atėjo tas laikas, kai reikia visiems kartu išsikalbėti apie tai ir šalinti atsirandančius nesklandumus. Ji ragino gerbti vienų ir kitų nuomones, geri žodžiai reikalingi iš abiejų pusių, būtina burtis į vieną bendruomenę, iš ko naudos būtų ir vieniems, ir kitiems. Baigus jį pakvietė susirinkusius išsakyti ir savas nuomones. Pirmasis kalbėjo Antanas Kramilius. Jis pasveikino Sydnėjaus apylinkės valdybos vardu susirinkusius į šį ne visai jau tokį eilinį susirinkimą. Jis sakė, kad Apylinkės valdyba nei turtų, nei pinigų neturi ir bet kokia finansinė parama naujai atvykstantiems nėra įmanoma, tačiau pagrindinė Australijos lietuvų Bendruomenės užduotis - bendruomenės veiklos testinumas ir lietuvių kalbos išsaugojimas.

Jadvyga Dambrauskienė sakė, kad ji čia gyvena jau 10 metų. Aštuoneri metai kaip dirba Savaitgalio mokyklos vedėja, dainuoja „Dainos“ chore, dirba „Mūsų Pastogėje“, dirbo sporto klube „Kovas“. Ji sakė, kad jai labiausiai trūko palikto gyvenimo ir bendraminčių vyresniųjų emigrantų tarpe: „Mes augome Lietuvoje, kitoje aplinkoje ir pritaipyti čia nebuvo lengva“; ragino dažniau rengti tokius susitikimus, nelaukti „keptų karvelių“ krentant iš dangaus, būtina patiems pradėti ką nors veikti.

Po J. Dambrauskienės kalbėjės „Mūsų Pastogės“ redaktorius B. Žalys pradžioje pristatė naują laikraščio redaktorę Dalią Doniellenę, kuri jį pavaduos viešnagės Lietuvoje metu. Po to jis kalbėjo apie tai, kad mes visi esame vienos tautos vaikai, skirtumas tik tas, kad „mes - seni, pasenę svetimoje aplinkoje, jūs - jauni“ ir kvietė naujuosius atvykėlius palaipsniui įsijungti į lietuvių bendruomenės veiklą.

Zita Bartkevičienė čia jau vienuolika metų. Ji sakė, kad pradžioje buvo sunkumų ir problemų, tačiau laikui bėgant jos išsprendė ir nesigaili čia atvykusi, jau 10 metų dirba „Mūsų Pastogėje“. Jos nuomone, mes visi esame labai reikalingi vieni kitiems, o

skirtumus išlyginti norint visada galima.

Lietuvių namų prezidentas Vincas Binkis kvietė naujuosius emigrantus lankyti lietuvių namus, dirbti lietuvių namų administracijoje, kad tie namai, kaip JAV lietuvių statytos bažnyčios, nepereitų į svetimųjų rankas.

Dalia Doniellenė pasisakė, kad ji atvykus jokių didesnių problemų neturėjo, tačiau ragino su dėmesiu pažvelgti į naujai atvykusius, kurie, be jokių abejonų, gali turėti vienokių ar kitokių sunkumų.

Dr. Nita Wallis pasidžiaugė, kad iš naujai atvykusiųjų tarpo jau yra tokių, kurie aktyviai įsitraukė į sporto klubo „Kovo“ darbą.

Lietuviškos radijo valandėlės vedančioji Rymantė Gell sakė, kad atvykus į Australiją ji perskaitė išeivijos knygas ir tik tada sužinojo, kokius sunkumus patyrė pokario emigrantai savame įskūrimo kelyje. Ji ne visai supranta, kodėl naujai atvykusieji taip kviečiami dirbti bendruomeninius darbus ir klausė, kur yra senųjų vaikai ir vaikaičiai. Ji stebėjosi, ką galima įdomaus veikti atėjus į Lietuvį namus - šokti nenori, dainos pasenusios ir netinka šiems laikams.

Onutei Kapočienei pradėjus aiškinti, kad yra darbai, kaip senelių priežiūra ir slaugymas, už kuriuos apmoka australų valdžia, salėje kilo šurmulys, kad lietuviškoji bendruomenė niekuo nepadeda, nesirūpina padėti gauti leidimus nuolatiniam apsigyvenimui Australijoje, o be tokių leidimų jie neturi teisės dirbti; Lietuvių namuose niekas nepamoko anglų kalbos, klausė ar negalėtų kas surengti anglų kalbos pamokas; gal atsirastų koks vietinis lietuvis advokatas, galintis nemokamai pakonsultuoti kai kuriais klausimais.

Dr. A. Viliūnas papasakojo, kad tik atvykus į Australiją buvo streikas, ir jis negalėjo netgi gauti darbo batus valyti, taigi ėjo mokytis. Pradžiai buvo be galo sunki. Jis akcentavo, kad nereikia klausyti, ką Lietuvių namai gali naujesiems duoti, bet, ką jie klubui gali duoti.

Albina Liutackienė sakė, kad ji jau devyniolika metų čia ir galėtų padėti naujesiems teisiniais klausimais. Generalinis LR garbės konsulas V. Šlitteris kalbėjo apie pagrindinius sunkumus, su kuriais susiduria naujai atvykusieji, kad jie yra ir bus, tačiau laikui bėgant viskas išsprendžiama.

Vincas Bakaitis ragino bendrauti, naujesiems jungtis į bendruomeninį gyvenimą, kaip ir tie, kurie jau daugiau metų čia gyvena ir rado savo vietą lietuviškame gyvenime.

Rita Baltučytė išreiškė nuomonę,

kad nereikia vengti kalbėti apie tarpusavio skirtumus, pasisakyti apie juos ir spaudoje - išsiginčyti iki tiek, kol ir ginčytis nebeliks apie ką.

Pabaigoje Anskis Reisgys pasveikino šio susirinkimo organizatorius ir ragino naujuosius neprarasti vilties - naujo gyvenimo naujame krašte pradžia visada nėra vien rožėmis klotas. Zita Bartkevičienė kvietė daugiau bendrauti, daugiau kalbėti apie tai, kas gera, ir apie tai, kas sunku.

Prie kavos puodelio dar ilgai buvo kalbėtasi vis tomis pačiomis temomis, kilo dar ir daugybė naujų klausimų, kuriuos spręsimė gal... jau kitame susirinkime.

ARAS

Lietuviškasis gyvenimas - "jūs" ir "mes"

Iš tiesų paskutiniuoju laiku vis dažniau ir dažniau pradeda kalbėti apie lietuviškosios bendruomeninės veiklos Australijoje tęstinumą, senuosius emigrantus ir pokario metais atvykusius. Tai bene dvi opiausios mūsų šandienos temos. Nenorėčiau tvirtinti, kad man kyla šiosios temomis minčių, kurios yra labai teisingos, tačiau vis tik norėčiau jomis pasidalinti, o ir iš kitų išgirsti, ką jie galvoja.

Pirmaisiais pokario metais atvykusieji vis labiau sensta, toks gyvenimas - visiems ateina tas laikas. Tačiau visa bėda, kad jie, tie senieji, kaip tik ir yra pagrindinis lietuviškosios veiklos variklis. Kaip bus tada, kai jau nebe- pajęs jie rinktis, rengti tokius ar kitokius renginius, susibūrus didesnėmis grupėmis pasikalbėti lietuviškai? Netgi kartais galvon ateina mintis, štai, kad ir išėjus kuriam iš mūsų anan pasaulin, susirenka draugai, pažįstami ar tik šiaip tautiečiai ir palydi, galvas nulenkę, paskutinėje žemiškoje kelionėje. O kaipgi bus, kai ateis laikas mano amžiaus tautiečiams? Ar bebus, kas ateis? Ir neateis, jei nebūsime susibūrę, jei nesusirinksime nors karts nuo karto, jei nežinosime vieni apie ki-

tus kur esame, ką veikiamo, kuo domimės, kokius džiaugsmus išgyvename, kokios bėdos mus spaudžia. Išsilakstysime kaip tos žydo bitės po visas pasvienes. Asimiliuosimės. Tik ar gerai? Kartais naujai atvykusieji priekaištuoja seniesiems, klausdami „o kurgi jūs vaikai ir vaikaičiai, kodėl jie neateina į lietuvišką bendruomenę, kodėl jiems nerūpi lietuviškoji veikla?“ Asimiliavosi. Ir nereikėtų pamiršti, jog tai naturalus, galingas ir dalinai neišvengiamas procesas. Dalinai. Tik-tai gal nebūtų nieko blogo tame, jei apie save galvotume, jog gyvename naujame krašte, priimame kai kuriuos papročius, gyvenimo būdą, įeinam į vietinio gyvenimo įvairovę, kas nėra neigiamas, jei nepamirštume, kad vis tik esame dar ir kitokie - gimę patys, ar mūsų tėvai, seneliai, Lietuvoje. Ir esame tam tikromis prasmėmis lyg ir dvigubi - gyvename čia ir gyvensime, reiškia, turime prisitaikyti prie šio gyvenimo taisyklių, tačiau tuo pačiu esame lietuviai, turime savo kalbą, papročius, kai kuriuos skirtingus gyvenimo vertinimo kriterijus, ir galbūt todėl jaučiame amžiną poreikį būti kartu, t.y. lietuviškoje bendruomenėje.

Man regis, kad visai sėkmingai - gyvendami čia ir įsitraukę į vietinį gyvenimą, visada galime rasti laiko gyventi ir lietuviškai, susirinkdami ir kartu nuveikdami kokius nors dalykus, kartu pasižnekdami lietuviškai apie tą ar aną, o pagaliau kad ir apie nei šį, nei tą, bet lietuviškai... Antra vertus, galgi net ir nebūtinai? Aš kažkaip įsivaizduoju, kad ateityje štai Lietuvių namuose sėdi naujai atvykusieji su senųjų vaikaitėmis ir kalbasi - vienas anam lietuviškai, anas šitam angliškai. Ir net jei taip, kas gi tame būtų blogo, jei abu vienas kitą suprato? Sėdime abu - vienas gimęs Lietuvoje, kitas jau čia, Australijoje - ir abu žinome, kad bendra tarp mūsų abiejų tai, jog mūsų gyslomis teka vienas - lietuviškas - kraujas, ir gera, kad sėdime kartu, prie vieno stalo. Ne kasdien, bet nors laiks nuo laiko.

Kalbant apie „mus“ ir „jūs“, nėra galbūt čia tokios didelės problemos, kaip kartais nesukame. Juk ne visi lietuvių bendruomenės nariai dalyvauja lietuviškoje veikloje, ne visi vienodai aktyvūs. Ir kitaip būti negali - kiekvienas iš mūsų esame skirtingi, su skirtingais poreikiais, supratimu ir energija.

Taip ir naujai atvykusieji. Lygiai taip pat. Neretai girdi, kad, va, tie naujai atvykę tokie ir anokie, atlėkė čia geresnio gyvenimo ieškodami. Lietuvą paliko. Betgi ir bėgimas nuo rusų okupacijos 1944 - siais taip pat buvo geresnio, saugesnio gyvenimo ieškojimas, o viena iš to sąlygų taip pat buvo Lietuvos palikimas. Ir ar nebūtų keista, jei bėgtų jie į kitą pasaulio galą blogesnio ieškodami?! Pagaliau gal visai ne tame reikalas? Jie jau čia, jie irgi lietuviai. Skirtingi tarp savęs, skirtingi kuo nors ir nuo seniai atvykusių, ir nebūtinai visi absoliučiai iki vieno jie turi būti angelėliai, sparneliais plasniojantys ir lietuviškai šnabždantys švelniai tarpusavyje ir lietuviškoje bendruomenėje; juk visame pasaulyje vienodai - kiekvienas su savais pliusais, kiekvienas su savais minusais - ir „jūs“, ir „mes“. Tie, kuriems bus poreikis ateiti į Lietuvių namus, prisidėti prie lietuviškojo gyvenimo, ateis, kuriems tai nesvarbu - jėga ir neprievoli, o ar ir reikia?

Sakoma, kad į meilę atsakoma meile, į neapykantą - neapykanta. Būtų geriausia, jei nesektume antruoju pavyzdžiu ir gyvensime kartu, nes vis tiek jau gyvename.

Zita Bartkevičienė

Padėka

Nuoširdžiai dėkojame a.a. Pr. Lazutkos šeimai, atsiuntusiai "Mūsų Pastogei" 100 dolerių auką savo Senelio atminimui.

Lietuvių bendruomenės Spaudos sąjungos valdyba

Karališkasis baltas pasakoja

Knygų lentyną kasmet papildo į šį žemyną atvykusių migrantų prisiminimai. Vieną iš vėliausių parašė Algirdas Benediktas Daubaris, Australijon atkeliavęs pirmu transportu su šimtais kitų lietuvių ir baltiečių. Jo prisiminimų knygutė (87 spausdinti puslapiai) iš karto išsiskiria savo pavadinimu: „First Royal Balt Migrant in Australia: 50 Years from 1947 to 1997“ Karališkuoju baltu autorius save laiko todėl, kad jis esąs Kernavės pilies kunigaikščio palikuonis.

Prisiminimai ir prasideda nurodymu, kad autoriaus protėvis kilmingasis Daubar dalyvavo Žalgirio mūšyje 1410 metais, kur, pagal cituojamą dokumentą, jis viena strėle nudobė du priešus ir už tai buvo apdovanotas paties Vytauto Didžiojo. Autorius trumpai perbėga po to sekusią giminės istoriją iki Antrojo pasaulinio karo, kai jo gyvenimą, kaip jis sako, visam laikui pakeitė Hitleris. O pakeitė šitaip: 1943 m. jis turėjo tapti savanoriu vokiečių kariuomenėje, buvo jo netoli garsių vokiečių karo vadų, karo pabaigoje netgi sėdėjo šalia bandančio pasprukti Musolinio. Kaip ten bebūtų, karo pabaigoje jis tarnavo SS karo lauko policijos dalinyje šiaurės Italijoje. Balandžio 20 dieną (Hitlerio gimtadienio proga) buvo apdovanotas, bet, tvarkai yrant, medalio į rankas nebegavo.

Pirmoje knygutės dalyje autorius vaizdžiai pasakoja savo kaip kario įspūdžius kovose su italų partizanais ir kaip neišvengiamai tirpo vokiečių daliniai, kuriuose buvo ir nemažai svetimtaučių. Jis, kaip ir daug kitų pavargusių karių, be jausmo pasiduoda amerikiečių belaisvėn, vėliau patenka į britų stovyklą. Lietuviai bando laikytis kartu, bet sąlygos yra sunkios. Vežamas transportu į šiaurę, autorius pasišalina prie Helmstedt'o, jau pačioje Vokietijoje, bet, deja, netoli rusų zonos. Toliau seka laikotarpis DP stovyklose, kurios irgi aprašomos spalvingai. Dar vėliau, 1947 metais, autorius iškeliauja į Australiją pirmuoju transportu ir netrukus veda kaimyną dukterį Jane. Paskutiniai sakiniai atveda iki Australijos pilietybės suteikimo 1953 metų birželio 15 dieną: „Now I was an Australian citizen and happily married“.

Šiuos prisiminimus skaityti yra įdomu, nes autorius neslepia nei karo metų įvykių, nei įvairių laimės ir nelaimės protrūkių. Viską užrašyti turbūt kas nors jį paskatino iš šalies, nes yra pažymėta, kad knygutės išleidimą parėmė Pietų Australijos valdžia per savo padalinį: The State History Centre, a Division of the History Trust of South Australia. Kaina nepažymėta.

Vaclovas Daunius

Vincas Augustinavičius gydos

Buvusiam "Mūsų Pastogės" redaktoriui, ilgamečiui sporto klubo "Kovo" šachmatų sekcijos organizatoriui Vincui Augustinavičiui, šiuo metu gyvenančiam Vilniuje, buvo padaryta sunki operacija. Šiuo metu jis gydomas savo bute. Visi Vincui bičiuliai linki jam greito pasveikimo.

Adresas linkėjimams: V. Augustinavičius, Stulginskio g. 5 - 19, Vilnius 2000, Lithuania.

V.L.

"Mūsų Pastogė" Nr.22 1998.6.8 psl.4

"Giminės"

Atgavus nepriklausomybę, Lietuvą užplūdo Vakarų pasaulyje gaminti filmai ir televizijos serialai. Matydami, kokio didelio populiarumo Lietuvoje susilaukė televizijos muilo operos „Marija“ ir „Santa Barbara“, Lietuvos kino menininkai nutarė sukurti lietuvišką serialą, kuris galėtų konkuruoti su iš užsienio importuotais. Taip gimė televizijai skirtas serialas „Giminės“, kuris pirmą kartą Lietuvos televizijos ekranuose pasirodė 1992 metais. Jis buvo publikos šiltai priimtas, todėl, pirmą seriją pasibaigus, buvo pradėta filmuoti antra serija, o vėliau trečia ir ketvirta. Iš viso tarp 1992 ir 1997 metų buvo pagaminta ir per Lietuvos valstybinį televizijos kanalą LTV parodyta 40 epizodų.

Seriale pavaizduotas laikotarpis - pirmieji keli Lietuvos nepriklausomybės metai, po kolūkių išardymo ir žemės individualiems ūkininkams grąžinimo. Veiksmas sukasi apie gausią Šepučių giminę, kurios dalis gyvena kaime ir ūkininkauja, kiti turi tarnybas mieste. Pirmasis epizodas prasideda giminės patriarcho Liongino Šepučio 80 - ojo gimtadienio paminėjimu, į kurį susirenka visa Šepučių giminė. Puotos metu celebrantas paskelbia, kad jis savo ūkį palieka brolio anūkiui Sauliui. Vieni giminės tam pritaria, kitiems tai sukelia pavydą ir nepasitenkinimą. Tuo būdu atsiranda užuomazga konfliktinėms situacijoms vystytis, kurios realistiškai pavaizduo-

tos tolimesniuose epizoduose. Dramatinė įtampa dar daugiau pakyla, kai Šepučiai susiduria su lietuviškąja mafija.

Seriale vaidina populiariausi Lietuvos aktoriai, kaip antai Leonardas Zelčius, Antanas Šurna, Regina Arbačiauskaitė, Vaiva Mainelytė, Vytautas Tomkus, Gediminas Girdvainis, Regina Varnaitė ir kiti, kurie sukūrė įtikinančius charakterius ir situacijas. Scenarijų parašė Bronius Bušma, seriją režisavo Saulius Vosylius, muziką sukūrė Tomas Leiburas, produkcija Arvydo Ilginio.

Serijos turinys įdomus, intriguojantis, vaidyba ne blogesnė kaip daugumoje užsienyje darytų televizijos filmų, produkcija atitinkamo standarto. „Giminės“ rasite meilės ir lojalumo, pavydo ir neapykantos, džiaugsmo ir skausmo - vienu žodžiu, visų žmogiškų emocijų sąveiką lietuviško gamtovaizdžio fone. Iš mano matytų lietuviškų kino produkcijų, „Giminės“ man paliko geriausią įspūdį. Nors tai tik televizijos muilo opera, skirta masinei publikai ir jos skoniui, ji padaryta profesionaliai ir parodo, kad Lietuvos kino studijos jau gali sukurti filmus, kurie yra pajėgūs konkuruoti su užsienyje pagamintais tokio žanro filmais. Be to, savo turiniu „Giminės“ yra lyg ir šiuolaikinis atsikuriančios Lietuvos gyvenimo veidrodis, kuris turėtų būti itin įdomus ir užsienyje gyvenantiems lietuviams.

Jurgis Rubas

Australijos lietuvių fondui aukojo:
1000 dol. - Kazimieras Butkus (5360) NSW;
20 dol. - J. Keblys.

A. A. Juozui Urnevičiui, sulaukusiam 102 metų amžiaus (buvusiam melburniškiui), mirus Amerikoje, jo atminimui aukojo:

po 30 dol. - V. Vaitiekūnienė (325) ir V. ir G. Ališauskai (1575).

A. a. Sofijai ir Mečiui Kymantams mirus, jų atminimui 100 dolerių aukojo sūnūs Vidas, Algis, Kęstutis ir Girutis su šeimomis.

Fondo valdybos vardu dėkoju už aukas.

Vincas Ališauskas
AL fondo išdinknas

KGB kovoje su Kovo 11

Vytautas Doniela

(Tęsinys iš praeito „M.P.“ nr.)

Klimaičiui teko ir kitas politinis uždavinys. Po Kovo 11 Maskva, tarp kitų grąsinimų, ketino apkarpyti Lietuvos teritoriją: Vilnių perduoti Baltarusijai, o Klaipėdą prijungti prie Kaliningrado srities. Klimaitis per pažintis su prancūzų žvalgyba sužinojo, kad Vakarų valstybės Lietuvos apkarpymui prieštarautų. Atsisivėlgiant į šią informaciją, jis per KGB primygtinai siūlė, kad Sovietų Sąjunga reikalą spręstų kitaip, būtent vėliau naudotųsi argumentu, kad Lietuva viduje nebesusitvarko. Tada Sovietų Sąjunga tarsis turėtų teisę Lietuvoje įvesti taip vadinamą prezidentinį valdymą. Kitaip sakant, Gorbačiovas, lyg tai atstatydamas tvarką, patsai perima Lietuvos valdymą – ir Lietuva grįžta į Sovietų Sąjungos sudėtį.

Klimaitis buvo linkęs ir į komercinę veiklą. Kaip priedangą jis įkūrė prekybos firmą, kurią dalinai rėmė KGB ir kuriai nemažą sumą parūpino kelios jo tikslams prijaunčios (t.y. prieš Landsbergio dešiniuosius nusietačiusios) Lietuvos valstybinės įmonės. Tai vėliau spaudoje pagarsėjusi Klimaičio kompanija „Litkommerz“, įsikūrusi jo gyvenamajame Hamburge. Klimaitis turėjo planų ir dėl biznio Lietuvoje. Jis ketino įsteigti spaustuvę, kuri tarsis užsiimtų reklaminių lapelių spausdinimu, bet iš tiesų gamintų „opozicinę“ spaudą (t.y. laikraščius oponuojančius Landsbergiui). Reikšminga, kad tokie planai buvo aptariami su Lietuvos KGB, kuri savo sutikimą davė. Kad KGB Lietuvoje dar jautėsi kaip namie ir po Kovo 11-osios, matyti iš to, kad KGB nutarė Klimaičio planuojamos spaustuvės darbą griežtai kontroliuoti: iš anksto pareikalavo informacijos apie spaustuvės vietą, bendradarbius, užsipašė visų leidinių pavyzdžius.

Nuėjusdamas, kad Vakarų Vokietijos žvalgyba jo veiklą gali įtarti ir sustabdyti, Klimaitis paprašė sovietinio paso ir ketino persikelti į Baltarusiją. Šiuos planus sutrukdė Maskvos pučo žlugimas 1991 m. rugpjūčio mėnesį. Eventualiai Klimaitis buvo suimtas Lietuvoje, bet po keletos mėnesių iš kalėjimo buvo paleistas, kai to pakartotinai reikalavo kai kurie LDDP veikėjai. Klimaitis buvo tapęs LDDP Centro Komiteto nariu ir turėjo 30% LDDP dienraščio „Tiesa“ akcijų. Vėliau Klimaitis laikėsi tyliai, bet žurnalistai pastebėdavo, jog jis dalyvauja LDDP konferencijose, kur jis buvo tarsis savas žmogus, gal bendražygis kovotojas prieš tariamą Landsbergio „fašizmą“.

Klimaičio ryšys su LDDP buvo grįstas tuo, kad jis buvo naudingas sąjungininkas, kai po Kovo 11 LDDP grūmėsi su Landsbergio dešiniaisais. Dėl tos pačios priežasties Klimaitis palaikė ryšį su po Kovo 11 įsisteigusia organizacija Lietuvos ateities forumas, kuris subūrė kairiojo sparno publicistus ir intelektualus. Lietuvos ateities forume aktyviai reikšėsi Kazimiera Prunskienė, Arvydas Juozaitis, save komunistu tebevadinęs Seimo narys Mindaugas Stakvilevičius ir kt. Kaip matyti iš KGB dokumentų, į Lietuvos ateities forumą KGB dėjo dideles viltis. Stanislovas Caplinas, kuris tapo Lie-

tuvos KGB viršininku porą mėnesių po Kovo 11, ne kartą džiaugėsi Forumo veikla. Forume Caplinas turėjo savo žmonių, nes jis mini, kad kai kurie Forumo straipsniai *Tiesoje* „buvo iš anksto su mumis suderinti“. Kaip jis sako, tokie straipsniai „analizuoja politinius procesus mums naudingų požiūriu“. Caplino pritarimas Forumui matyti iš to, kad savo rašte Maskvai jis pristato Forumą kaip legalią opoziciją „valdančiajai Vytauto Landsbergio gruputei“ ir kaip „autoritetingų mokslo, kūrybinės inteligentijos atstovų, LDDP vadovų ir aktyvistų bei žurnalistų susirinkimą“.

Reikia pabrėžti, kad prieš Kovo 11-tą KGB trukdė nepriklausomybės atstatymui ne tik per dešiniųjų organizacijų infiltravimą ir atitinkamas publikacijas spaudoje, bet ruošėsi ir daug rimtesniems žygiams. Iš Mask-

Po Nepriklausomybės atstatymo buvo sustiprinta KGB pastato Vilniuje apsauga. Maskvos pučo (1991 m. rugpjūtį) metu pastato viduje nuolat būdavo didokas kovinis dalinys, buvo išdėstyti postai, į pozicijas pastatyti kulkosvaidžiai, kontroliuojamos prieigos.

voje po pučo žlugimo rastų dokumentų matyti, kaip KGB buvo pasiruošusi Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo atvejui. Nepriklausomybės atstatymo aktas buvo priimtas Kovo 11 dieną, keiolika minučių po vienuoliktos valandos vakaro. Jau sekantį rytą, kovo 12-tą dieną, į Maskvą atkeliavo Lietuvos KGB pranešimas, kad viskas yra parengta nušluoti Lietuvos nepriklausomybininkus karine jėga, kartu paleidžiant iš kalėjimų 6000 kriminalinių nusikaltėlių. Pranešama, kad šis planas aptartas su Vilniuje stovintiu sovietinės armijos dalinių vadu gen. N. Žirnikovu, su buvusiu sovietinės Lietuvos ministru pirmininku Vytautu Sakalausku ir dar dviem veikėjais. Dabar žinoma, kad Maskva sutikimo nedavė, nes ją varžė su JAV prezidentu padarytas susitarimas, kad prieš Lietuvą nebus naudojama karinė jėga.

Dokumentai rodo, kad ir po nepriklausomybės paskelbimo KGB dar tikėjosi tvarkyti Lietuvos likimą pagal savo planus. Pavyzdžiui, buvo ieškoma Maskvai tinkamo Lietuvos vadovo, jei pasisektų pašalinti dešiniųjų valdžią. Arčiau Maskvos buvo „platformininkas“ Mykolas Burokevičius, bet KGB dėl jo neturėjo iliuzijų. Tarp kitų galimybių, KGB dėmesys kryo ir į Algirdą Brazauską, nes buvo plačiai žinoma, kad prieš Kovo 11-tąją jis laikėsi lėtumo pozicijos, Lietuvoje pavadintos „step by step“. Gana neatsargiai, gal impulsyviai, sekančią dieną po Kovo 11-tos, prieš išskrisdamas į Maskvą susiti-

5 kimui, Brazauskas pareiškė *New York Times* korespondentui, esą Lietuva nesidžiaugianti tokiu nelogišku sprendimu, o jis pats, Brazauskas, balsavęs už nepriklausomybę prieš savo valią, moraliai priverstas. Vėliau Brazauskas savo žodžius žurnalistui bandė sušvelninti, tačiau jo pažiūra į Kovo 11-tąją matyti iš to, kad savo vėliau rašytoje politinėje biografijoje *Lietuviškos skrybys* jis apie Kovo 11-tąją rašo tarsi iš šalies ir tam įvykiui neskiria net pilno sakinio. Jam tai buvo „iškilnės – paskelbti iškilmingą aktą ir apsikabinti“.

Kai KGB aptarinėjo priimtinus Lietuvos vadovus – jei pavyktų pašalinti Landsbergį – svarstymuose figūravo ir Algirdas Brazauskas. Jam skiriamo tokia apybraiža: „Opoziciją gali suformuoti Brazausko partijos vadovybė... Brazauskas išėjo iš Vyriausybės kaip neblogas ūkio specialistas. Lietuvoje turi neblogą reitingą. Žodžiu, dabar realiausia jėga opozicijoje –

Besišnekančias Brazauskas metė ir tokią frazę: „Paleidus parlamentą, būtina kokia nors valdymo forma. Tegu ir prezidentinė. Respubliką reikia gelbėti“.

Kai šitas dokumentas Lietuvoje buvo paskelbtas viešai, Brazauskas išsigynė. Tačiau, kaip ten bebūtų su pranešėjo tikslumu, lieka faktas, kad po Kovo 11 Lietuvoje gana greitai susikūrė ryški įtampa, net nuolatinis konfliktas tarp Landsbergio dešiniųjų ir Lietuvos kompartijos, kuri netrukus pasivadino Lietuvos demokratine darbo partija (LDDP). Pirmiausia Prunskienė, o netrukus ir Brazauskas stojo gana atviro kovon prieš Landsbergį, nors abi pusės sakėsi einančios už Lietuvą. Esant tokiai padėčiai, LDDP ir KGB negalėjo vienas kitą traktuoti kaip priešą, nors galutinai jų tikslai ir skyrėsi. Skirtumas tas, kad Lietuvos KGB vadovybė ir didoka dalis KGB darbuotojų norėjo Lietuvą grąžinti į Sovietų Sąjungos sudėtį, o LDDP, siekianti valdžios, galėjo apsieiti ir be Sovietų Sąjungos. Iš tiesų, toksai savarankiškumas jai davė daugiau laisvės, nes nebereikėjo klausyti Maskvos direktyvų. O pagrindą bendravimui tarp LDDP ir KGB suteikė abiejų priešiškusmas Landsbergio tikslams – juk Landsbergis norėjo Lietuvą išlaisvinti ir iš kompartijos, ir iš KGB.

Tokiai padėčiai susiklosčius po Kovo 11, KGB taikiniu tapo ne tik Lietuvos nepriklausomybė, bet – gal dar labiau – Landsbergis ir jo rėmėjai. Pagal tai buvo formuojama ir KGB taktika užsienyje: puolama ir šmeižiama ne tik Lietuvos valstybė, bet dar labiau jos dešinysis vadovas Landsbergis. Kaip ir anksčiau, Maskvos KGB siuntė veiklos instrukcijas savo rezidentams užsienyje. Vienas iš jų, dirbęs Sovietų ambasadoje Norvegijos sostinėje Oslo ir vėliau iš savo pareigų pasitraukęs, paskelbė slapta Maskvos instrukcijas. Kiek tai liečia Lietuvą, instrukcijose buvo nurodyta, kad Norvegijos politikai ir žurnalistai gautų šitokią (dis)informaciją:

„ – Landsbergis priklauso vadinamajai Kauno mafijai, kurios korporacinei veiklai nestabili situacija yra itin naudinga. Jis ir kiti šios grupės vadovai prisipilę, pasinaudodami Lietuvos ekonomine blokada.

– Landsbergis yra nekompetingas kaip politikas, ambicingas, besichinės pusiausvyros, kupinas didybės manijos, diktatoriškos laikysenos...

– Antikonstituciniais veiksmais Lietuvos vadovai provokuoja susidūrimus su Maskva, išnaudodami juos savo interesams. Režimas steigia ginčluotas nacionalistiškai nusiteikusių jaunuolių grupes, tiekia joms narkotikų ir alkoholio...

– Landsbergio diskriminacinė politika tautinių mažumų atžvilgiu taps priežastimi gausios rusų, baltarusių ir lenkų emigracijos, kuri sieks beveik du milijonus žmonių. Dėl ekonominės krizės Rusija ir Baltarusija negalės priimti emigrantų, todėl jie stengsis patekti į Vakarų, pirmiausia į Šiaurės šalis“.

Tokio pat pobūdžio disinformacija, šmeižtai, nukreipti ne tiek prieš Lietuvą, kiek prieš Landsbergį, turėjo būti platinami ir po Sausio 13 žudynių prie televizijos bokšto.

(Tęsinys sekančiame „M.P.“ nr.)

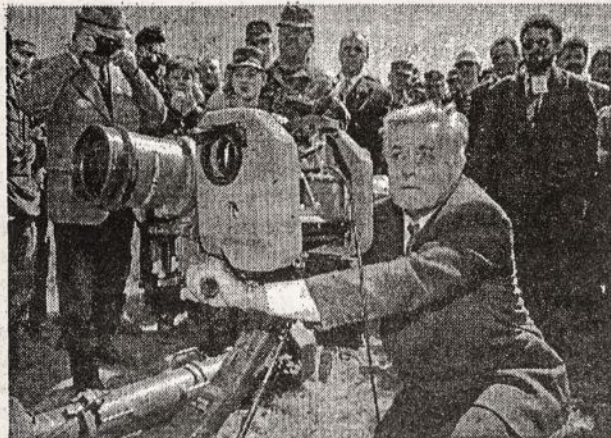

Lietuva iš arti

Vyksta ir manevrai

Pabradės centriniame poligone vyko šalies kariuomenės parodomasis šaudymas iš visų turimų ginklų rūšių. Šaudymą stebėjo Prezidentas Valdas Adamkus, lydimas krašto apsaugos

Mušį su tariamu priešininku pirma pradėjo kairiajame sparne įsitvirtinę atskiros komendantinio bataliono granatsvaidininkai, jų ugnis palaikyta automatinų ginklų serijomis. Taikiniai

Prezidentas išbando švediską prieštankinį ginklą

ministro Česlovo Stankevičiaus, kariuomenės vado Jono Andriškevičiaus, kitų KAM vadovų, kariuomenės vadų, Seimo narių. Lietuvos karių pasirodymą stebėjo ir akredituoti užsienio šalies karo atašė.

- seni automobiliai - greitai liko skylėti, tarytum rėčiai. Lietuvos kariuomenė ginkluota rusiškais RPG - 2 ir švediskais „Carl - Gustaf“ granatsvaidžiais. Vėliau karo meno išmanymą ir akies taiklumą demonstravo motorizuotos

pėstininkų brigados „Geležinis vilkas“, SKAT šauliai, iš automatinų ginklų guldę taikinius iš 50 - 200 m nuotolio. Be įprastinių rusiškų kalašnikovų, šūviai tratėjo iš amerikietiško M - 16, izraelietiško „uzi“. Snaiperiai taikinius varpė, esančius už 800 m.

Kai į ataką pakilo kulkosvaidžiais ginkluoti šarvuočiai, poligonas jau priminė tikro mūšio lauką. Kauno Vytauto Didžiojo atskiros jėgėlių bataliono kariai su savo BTR paskendo degančios žolės ir dulkių kamuoliuose, kurie, pučiant palankiam vėjui, netrukus apgaubė visus stebėtojus. Šaudymus teko nutraukti. Kol ugniagesiai gesino degančią žolę, Prezidentas ir kiti stebėtojai purtėsi dulkes, ieškojo šviežesnio oro gurkšnio. Kautynių įkarščio sukeltam smogui išsisklaidžius, kažkur užnugaryje subumbėjo minosvaidžiai. Minos, nuskriejusios apie 1,2 km, pagirtinai taikliai draskė pastatytus taikinius.

Kai juodas viršžeminis darbas buvo baigtas, stebėtojų galvos pakrypo į padangę. Mušį tęsė aviacija. Iš pradžių už 1,5 km esančius taikinius 16 reaktyviųjų sviedinių salve sunaikino sraigtasparnis, vėliau savo meistriskumą parodė naikintuvas L - 39. Po jo efektingos raketų atakos pikirotės metu gausaus žiniasklaidos brolių ir kariškių būryje pasigirdo pagyrimo replikos: „O, tai jau solidu...“

Pabaigoje Prezidentui ir visiems parodomųjų šaudymo dalyviams buvo

demonstruojama vos prieš kelias dienas įsigyta šiuolaikiška švedų prieštankinė valdoma sistema BILL. Pasak kariškių, pataikymo galimybė šiuo ginklu siekia 95%. Imituojamą šūvį buvo pasiūlyta su BILL atlikti ir Prezidentui V. Adamkui. Kol jis susipažino su nauja sistema ir bandė nusiųsti, poligoną vėl padengė dūmai ir dulės, taikinyje tapo neįžvelgiamas, ir šūvis nebuvo iššautas. Po to paklaustas, ar vis dėlto išmėgins kada naują ginklą, Prezidentas atsakė: „O kaipgi, būtinai, kai tik oras bus skaidresnis“.

Šalia kariškių, žurnalistų visur šmirinėjo būrelis paauglių, kurie landžiojo po šarvuočius, bandė taikyti iš susipažinimui padėtų granatsvaidžių, automatų. Tai Jaunųjų kariūnų mokyklos, veikiančios Karo akademijos bazėje, auklėtiniai. Šios mokyklos viršininkas Algirdas Kizevičius sakė, jog jų mokyklą lanko įvairių tautybių vaikai, tiek berniukai, tiek mergaitės. Mokslas trunka dvejus metus, vaikai lankosi po pamokų dukart per savaitę. Mokosi karinių dalykų. Baigę mokyklą, gaus atitinkamus pažymėjimus. Pasak A. Kizevičiaus, tai bus gerai parengti kadrai, gavę pakankamai žinių iš karo istorijos, topografijos, etikos, mokės naudotis visais ginklais, šaudyti, rikiuotis dalykų ir pan.

Karas Pabradėje baigėsi prie lauko virtuvės. Prie kareiviškos košės dubenėlio eilė buvo ilgai nusitęsusi.

Jonas Baltakis, LA

Vilniaus oro uostas aptarnaus 0.5 mln. keleivių

Tarptautiniame Vilniaus oro uoste žurnalistams buvo surengta ekskursija po ką tik baigtą rekonstruoti Keleivių bagažo ir registravimo salę. Šią salę rekonstruojant panaudota 10 mln. ekių tarpvalstybinė paskola, kurią Vilniaus oro uostas gavo iš Europos investicijų banko. Aprodami salę, oro uosto vadovai džiaugėsi naujų 8 registravimo stalų įrengimu. Nuo šiol Vilniaus oro uoste jų bus 16, ir keleiviai galės iš karto būti registruojami net į 6 reisus. Kaip sakė generalinis Vilniaus oro uosto direktorius Stasys Dailidka, galima pasidžiaugti ir naujais transporteriais, nauja keleivių bagažo tikrinimo sistema, kuria jau nuo šių metų rudens pagal italų reikalavimus 100% bus tikrinamas keleivių bagažas. Žurnalistai apžiūrėjo ir neseniai atidarytą verslo klubą, kuriuo naudojasi biznio klase skrendantys keleiviai. Oro uosto vadovai, pakvietę žurnalistus apžiūrėti, kaip atrodo rekonstruota keleivių bagažo ir registravimo salė, sakė, jog dabar Vilniaus oro uoste baigėsi ir keleivių teisių suvaržymai. Nuo šiol, iškėlus kioskelius ir vaistinę, padidėjo jos erdvė, buvo išmestos visos tvoros, todėl dabar galima sakyti, jog Vilniaus oro uostas atitinka visus tarptautinius standartus.

Oro uosto generalinis direktorius S. Dailidka pažymėjo, jog iš Europos investicijų banko paimta paskola su valstybės garantija oro uostas greičiausiai bus pajėgus atiduoti pats. Paskola paimta 15 metų, pirmuosius 5 metus pagal sutartį mokamos tik palūkanos, o 1999 m. lapkričio 15 d. teksią grąžinti pirmąją paskolos dalį. S. Dailidka, sakydamas, jog oro uostas pajėgs pats grąžinti paskolą, savo žodžius argumentavo nuolat didėjančiu per Vilniaus oro uostą keleivių srautu,

daugėjančiais skrydžiais. Dabar per dieną čia kyla ir leidžiasi 25 - 30 lėktuvų, praėjusiais metais didžiausias Lietuvos oro uostas pasitiko ir išlydėję beveik 411 tūkstančių keleivių. Palyginti su 1996 metais, tai 11% daugiau, tais metais keleivių buvo 370 tūkstančių. Generalinio direktoriaus skaičiavimais, 2000 metais Vilniaus oro uoste apsilankys pusė milijono keleivių, o 2010 m. tikimasi jų viso milijono. Pasak S. Dailidkos, palyginti su Talino ir Rygos oro uostais, pirmą šių metų ketvirtį nuo latvių keleivių skaičiumi buvo atsilikta labai nedaug, o Talino oro uostas intensyviai plečiasi, ypač ten daug skrydžių į Skandinavijos šalis. Tačiau Vilniaus oro uosto generalinis direktorius sakė, kad ir Talino, ir Rygos oro uostai yra vieninteliai savo valstybėje, o Lietuva turi dar Kauno, Palangos ir Šiaulių oro uostus.

Pasak S. Dailidkos, nors Vilniaus oro uostas ir dirba planingai, šiuo metu visoje Europoje oro uostai tarpusavyje labai konkuruoja, stengdamiesi didinti lėktuvų skrydžių skaičių. Į Vilnių vis dažniau pasuka privatūs lėktuvai, todėl 350 ha plotą turintis Vilniaus oro uostas turės atrasti vietos ir privačių lėktuvų bazei įsteigti. Taip pat, anot generalinio direktoriaus, Vilniaus oro uostui būtina pailginti lėktuvų kilimo taką iki 3,5 km. Šiuo metu jo ilgis - 2,55 km.

Henrika Rukšėnienė
(„L. aidas“)

***

Padažnėjo „Lietuvos avialinijų“ (LAL) skrydžiai į Helsinkį. Anksčiau jų buvo du per savaitę, dabar jau keturi, o lietuviškos vasaros sezonui - planuojami šeši. Ypač patogus bus šeštadienio skrydis į Helsinkį, nes iš ten tuoj galima persėsti kelinei į Kanadą, JAV, Australiją.

Jubiliejinis grožio konkursas

Vilniaus rotušėje vyksta grožio konkursas „Miss Lietuva 98“. Dėl karūnos varžosi 20 Vilniaus, Šiaulių, Tauragės, Kauno, Širvintų, Trakų, Lentvario merginų finalininkių. Norą dalyvauti konkurse buvo pareiškusių apie 70 merginų. Jauniausia finalininkė 17 metų, vyriausia - 23. Už dalyvavimą konkurse merginos turėjo sumokėti po 300 litų. „Academia Femina“ prezidentė Izolda Rukavišnikova sakė, kad būti vertinimo komisijos nariu pakviestas Vilniaus miesto meras Rolandas Paksas, į komisiją įtrauktas ir krepšininkas Arvydas Sabonis, kurio žmona Ingrida Mikelionytė laimėjo konkursą „Gražioji vilnietė 88“. Konkurso nugalėtojai bus suteikta teisė dalyvauti konkurse „Miss World 98“, pirmajai vicemiss - konkurse „Miss Europe“.

Gintaro keliai

Iš Kaliningrado srities kasdien nelegaliai išvežama apie viena tona gintaro, penktadienį pranešė Lenkijos spauda. „Gazeta Wyborcza“ pranešimu, didelė dalis patenka į Lenkiją, kur gintaras kainuoja keliskart brangiau. Jeigu dideli gintaro gabalai Kaliningrade kainuoja apie 300 JAV dolerių, tai Lenkijoje - 1000 dolerių. Anot laikraščio, tik pernai Kaliningrado teisėsaugininkai konfiskavo daugiau nei toną gintaro, kurio kaina siekia 100 tūkstančių dolerių. Kaliningrado muitininkai perdavė iš kontrabandininkų atimtą gintarą legendinio Gintaro kambario Sankt Peterburge atstatymui.

Muitininkų manymu, jeigu pavyktų sulaukyti visą gintaro kontrabandą, tai jos pakaktų keliems tokiems kambariams. Gintaro kombinato direktoriaus pavaduotojas Stanislas Romanovas lenkų laikraščiui skundėsi, kad firmą vargina kriminalistai, nes gintarą vagia kas tik gali ir visur, kur tik įmanoma, o iš Maskvos sulaukti milicijos pastiprinimo nepavyksta. Kaliningrade kalbama, kad geriausiai dabar jaučiasi didmeninių gintaro bazių savininkai, kurie oficialiai iš kombinato perka smulkų pigų gintarą, o po to, papirkę pareigūnus, išveža didelius ir brangius gintaro gabalus. (BNS)

Laiškai redakcijai

Gerb. Redaktoriau,

Mielai skaitome „Laiškus redaktoriui“, nors yra tik jums siunčiami. Ypač kai aprašomi dalykai liečia dabartinį gyvenimą, naujus leidinius, be jokių asmeninių ar kitų nuomonių užgauliojimo. Tie, kurie mėgsta dėl ko nors ginčytis apskritai, turėtų tarpusavyje pasikeisti adresais ir asmeniškai išsiaiškinti, tarpusavyje „išsiriti“...

Su pagarba
Aleksas Gabas

Gerb. Redaktoriau,

Kaip ir daugumai, taip ir man, ma-lonu skaityti tą nuomonių įvairovę laiškuose redaktoriui. Ne visada sutinku su išreikštomis nuomonėmis, bet vis tiek visada įdomu pasiskaityti.

Deja, paskutiniu metu vis labiau pastebiu vykstantį skilimą, kuris atsiranda tarp „mūsų“ užsienio lietuvių ir „jų“ - Lietuvoje gyvenančių. Atrodo, kad į kritiką, svečių iš Lietuvos išreikštą apie mus, gyvenančius Australijoje, labai suprantamai kilo reakcija. Kas man labiausiai kelia nerimą, tai tarpusavio ryšių iširimasis ir supratimo vienas kitam trūkumas. Atrodo, kad vietoje tarpusavio ryšių stiprinimo, mes tik keliame tarpusavio kliūtis. Tai daugiau pasitvirtina kalbant su vietiniais lietuviams, kurie neretai pasisako, jog jau yra praradę norą padėti tiems Lietuvoje, arba jau nebeturi jokio noro daugiau lankytis pas gimines, gyvenančius Lietuvoje.

Prisimenu laikus, kai Lietuva atgavo nepriklausomybę. Dauguma lietuvių, ypatingai Vakarų lietuviai, buvo pilni vilties ir įsitikinimo, kad kapitalizmas nupirks Lietuvai laisvę. Bet ta naujai atgautoji laisvė kartu su savimi atsi-nešė ir savas problemas. Keista, kaip Vakarų pasaulis galėjo tikėti „staigios demokratijos“ galimybe, kai tuo tarpu pačiame Vakarų pasaulyje šimtmečius užtruko jai įsitvirtinti. Kodėl dabar mes taip aštriai kritikuojame ir teisiame lietuvius, o jie mus? Argi atsitiko kas nors tokio, kas verčia mus atsisakyti noro ištiesti pagalbos ranką tiems iš Lietuvos? Atrodo, kad kaip tik taip ir įvyko. Gal mes pasikeitėme, o gal jie? O gal mes iš viso nepažinome vieni kitų ir todėl dabar nebegalime suprasti? Gal mes turėtume turėti mažiau noro „teisti kitus, kad patys nebūtume teisiami“? Ar, kitaip pasakius, „jeigu nenorite žaidimą žaisti pagal mano taisykles, tai aš pasiimsiu savo sviedinį ir eisiu namo“. Argi mes taip greitai praradome savo toleranciją, ir ar mes iš tiesų pagalvojame, kodėl susidarė tokia situacija? Gal mes esame pernelyg „vakarietiški“, o jie „sovietizuoti“?

Galbūt kas nors iš tiesų žmoguje gali pasikeisti, kai metų metais jie gyvena žinodami, jog jų telefoniniai pokalbiai pasiklausomi, kad kiekvieną minutę jie gali būti sekami, kad jų mylimieji ar giminės gali būti šnipai, kad jų tėvai vienu metu gyvena sunkaus darbo stovyklose, ir jų seneliai prapuolė viduryje nakties? Pusė tautos gyvena baimės paraližuoti, kita pusė - apimta godumo. Be abejonės, kad šiandieninė Lietuva serga korupcijos ir godumo liga, bet vis dėlto yra juk ir dvisingumo,

ir kūrybingumo (kuris per visą tą laiką išsilaikė), ir tai man teikia vilties.

Mes, vakariečiai, visada tikėjome, kad demokratija bus naturalus ir žaibiškas rezultatas, logiška išeitis komunizmui subyrėjus. „Pinigo dievas“ išgelbėjo komunistus, o „pasiturintieji“ gavo neribotą laisvę finansiniam pralobimui. Vakariečius taip lengva apgauti. Rusijos ir Lietuvos politikai sau tik kvatoja. Jelcinas, o anksčiau ir Brazauskas, turėjo pasirodyti Vakarams, kad jie sutraikškė tą baisiąją KGB. Padalijo, išbarstė ir perkrikštijo naujais vardais. O su laiku vėl viskas sugis ir at-augs? Užsieniečių sekimas ir šnipų skaičius neva tai sumažėjo. Tarp užgėrimų Jelcinas mojuoja raudona, mėlyna ir balta Rusijos Federacijos vėliava (Brazauskas anksčiau - geltona, žalia ir raudona), ir abu jie karts nuo karto su savo komandomis pasirodo „dėdei Samui“ ir kitiems Vakarų patarėjams, ir tas neapčiuopiamas kolektyvas, vadinamas „Vakaraais“, viską tą priima.

Du lygiagretūs pasauliai vystosi Rusijoje ir Lietuvoje. Vidurinėsios klasės gyvenimas lyg ir stabilizavosi, bet žudynės, skurdas ir korupcija ne-jučia vis didėja. Karas, kuris neseniai plyšo per buvusios Sovietų Sąjungos sienas, dabar ėda pačią Rusiją iš vidaus. Tik, va, Lietuvoje nė kiek ne geriau. Gavus salygą, atsiranda natu-ralus žmogaus troškimas rasti geresnį gyvenimą kitur.

Ir, nežiūrint viso to, aš vis tiek jaučiu bėgą traukimą prie Lietuvos, kuri taip aiškiai siekia ir gėrio, ir blogio. Lietuva mano kraujas. Baigsiu patarle - „Kiekvienas šeimos virtuvės puodas turi nors vieną juodą dėmę“. Tikėkime, kad laikui bėgant tą dėmę bus galima išvalyti.

Nijolė Žvirzdinas - Šalkūnas

Gerb. Redaktoriau,

gavau laišką iš Lietuvos, kuriame tau-tiečiai iš Kauno, akių ligų gydytoja Ro-ma ir Kauno klinikinės ligoninės uro-loginio skyriaus vedėjas, docentas Kęstutis Jocias aprašo savo įspūdžius

Roma ir Kęstutis Jocias

Australijoje. Jie rašo, kad jau gerokas laiko tarpas praėjo nuo tos dienos, kai jie Albinos ir Algio Bieliūnų pakviesti ir apdovanoti bilietu, apsilankė Austra-lijoje. Albinos ir Algio globojami, gar-džiai maitinami ir vežiojami, pabuvojo Mėlynuosiuose kalnuose, Queenslan-de, Canberroje ir daugelyje kitų vietų, susipažino su čia gyvenančiais tau-

7 tiečiais. Tarp daugelio pažinčių gana ryškus prisiminimas liko susitikus su dr. A. Stepanu iš Canberros. Visų mielių čia sutiktų žmonių bendravimas ir dėmesys jiems paliko neblėstantį, gerą prisiminimą.

Artėjančių Antaninių proga jie siun-čia Juozo Macevičiaus eilėraštį kaip pa-sveikinimą ir padėką visiems jų sutik-tiems Australijos lietuviams:

Taip norisi sušukti - aš esu!
Dar mano saulė kils virš debesų.
Kol dar jos šilumą jaučiu dulse,
Nusišypsokit man - mylėkite mane.

O iš tiesų, nors pripažint skaudu,
Einu gatve, kaip lūžtančiu ledu,
Per trupiančias lyg stiklas svajones -
Geriau nepastebėkite manęs...

Šypsokitės kitiems, mylėkite kitus...
Nesiklausykite beviltiškos raudos -
Artėja namo saulė prie laidos.

Kaip nuosprendis nelemtas ir rūstus,

Gyd. Romos ir Kęstučio Jocių
įspūdžius perdavė
J. Dambrauskienė

Gerb. Redaktoriau,

Norėčiau pasakyti tai, apie ką turbūt jau ne vienas galvoja, bet nenori viešai pasakyti. Visi pasidžiaugėme, kai prieš keletą metų laisvai pradėjome skristi į Lietuvą, ir kai mūsų tautiečiams tėvy-nėje niekas nebedraudžia keliauti kur tik jie patys nori. Tačiau pamažu at-sirado nauja problema. Labai džiaugiamės, kai pas mus atvažiuoja įvairūs linksni ansambliai, stiprūs sportininkai, bet, va, kartu atvyksta ir nemažai palydovų. Ir kitokios grupės. Prieš keletą metų lankėsi keli bankininkai iš Vilniaus, kuriuos mūsiškiai net „gar-biais“ svečiais vadino, bet dabar iš Lietuvos laikraščių matome, kad jie vos vos ne kalėjime. Atvyksta tautietis, kuris sakosi čia esąs jau trečią kartą ir prieš keletą metų buvo atvykęs mūsų bendruomenės pinigais. Tačiau kiek besistengčiau, niekaip negaliu pri-siminti, ar jis pats yra ką nors mums davęs. Atvyksta sportininkai ir an-sambliai, o prie jų dar būrelis, net de-šimtis ar ir daugiau bendrakeleivių. Vi-sus turime priglausti, „pašefuoti“ kaip Lietuvoje sako, o be dovanų irgi nesmagu išleisti juos namo.

Taigi turbūt suprantate, ką tuo noriu pasakyti. Sutinku ir daug mano pažįsta-mų sutinka apgyvendinti, pagloboti tikrus sportininkus, šokėjus, daininin-kus, bet jau kratausi nuo palydovų ar vadinamų sponsorių, kurie neretai net už mus turtingesni. Kai mes patys vykstame, sakysim, į Ameriką, ir tas nebūna dažnai, kadangi tokios kelio-nės labai brangios, iš anksto susita-riame su giminėmis, bet niekada savo bėdų neužkrauname ant svetimų tautiečių pečių. Ir dabar man atrodo, kad, jei tautietis iš Lietuvos sugeba važinėti po pasaulį ir kartais dar gi-riasi, kiek daug pasaulio jis jau yra matęs, tai jis gyvena neblogai, o mes čia raginami tokius keliautojus pri-glausti pagloboti, tarytum jie kokie vargšai ir reikalingi paramos. Nežinau kas atsitiko - ar jie iš mūsų per daug tikisi, ar mes juos per daug išlepinome.

Gal peršokau 250 žodžių, kaip dabar madoje? Bet kol kas prašyčiau palikti tik mano inicialus, nors pasisakysiu, kad esu iš Melbourne.

J. K.

Prieš 26 metus, 1972 metų ge-gužės 14 dieną, protestuodamas prieš sovietinę okupaciją, prie Kauno muzikinio teatro susi-degino Romas Kalanta. Jo auka prisimenama kiekvienais metais gėlių puokštėmis.

Nuotrauka Algimanto Žičiūno

Dėmesio

Lietuvos užsienio reikalų ministeri-ja ruošia dokumentinį filmą apie a.a. Stasį Lozoraitį vyresnįjį, buvusį užsie-nio reikalų ministrą ir diplomatijos šefą jo 100-tosioms gimimo metinėms bei diplomatinės tarnybos 80-mečiui paminėti. Kreipiamasi į visus, kurie išsaugojo apie jį dokumentinės me-džiagos, arba žino apie tokios medžiagos egzistavimą. Susisiekti su LR konsulais arba kreiptis tiesiog į dr. Vytautą Žalį, Lietuvos užsienio reikalų ministeriją, J. Tumo Vaižganto gatvė 2, 2600 Vilnius, Lietuva.

Prisimintas Krėvė

Kaune esantis Maironio lietuvių lite-ratūros muziejus pasitiko Vinco Krėvės-Mickevičiaus 115-tąsias gimimo meti-nes nauju leidiniu apie jį. Leidinį paren-gė Virginija Paplauskienė, dailininkas - V. Čekanavičius, fotografai - broliai Černiauskai, A. Urbanas, Z. Baltrušis, išspausdino spaustuvė „Morkūnas ir Ko“, esanti Kaune. Išleidimą finansavo Kultūros ministerija.

Nedidelio formato, 32 puslapių kny-gelėje, pasitelkiant rankraščius, nuot-raukas, knygų viršelius ir dokumentus, apžvelgiamas V. Krėvės nueltas kelias.

Leidinio maketas buvo parengtas prieš trejetą metų, bet tik šiemet pavyko gauti pinigų jam išleisti. Džiugu, kad knyga pasirodė klasiko jubiliejaus iš-vakarėse. Maironio lietuvių literatūros muziejaus fonduose yra nemažas rašy-tojo archyvas. Daugiau nei prieš 30 metų V. Mykoliaičio-Putino žmona perdavė muziejui šeimos išsaugotą V. Krėvės rašomąjį stalą, dailų svetainės kom-plektą, taip pat memorialinės bibliote-kos dalį. Pernai Vilniuje įsikūrus Vinco Krėvės muziejui, rašomąjį stalą ir kom-plektą teko atiduoti.

Vinco Krėvės dukra p. Aldona pado-vanojo Maironio muziejui savo tėvų brangias šeimos relikvijas.

Birželio išvežimų minėjimas Sydnejuje

Skaudiams lietuvių trėmimams į Sibirą prisiminti, NSW Jungtinis baltų komitetas Sydnejuje ruošia išvežimų ir gedulo minėjimą.

Minėjimas įvyks birželio 14 d., sekmadienį, 2 val. p.p. Latvių namuose, 32 Parnell St., Strathfield.

Koncerto metu pasirodys lietuvių, estų ir latvių meninės jėgos. Lietuvius šiame koncerte atstovaus choras "Daina" (dirigentai B. Aleknaitė ir J. Ankus). Pasikaitą skaitys dr. Vytautas Doniela.

Jungtinis baltų komitetas kviečia visus tautiečius gausiai dalyvauti minėjime, kuriame prisiminsime visus Sibire kentėjusius mūsų brolius ir seseris.

A. Giniūnas
Jungtinio baltų komiteto vardu

Pradeda darbą Geelongo Savaitgalio mokykla

Geelongo lietuvių bendruomenės Savaitgalio mokyklos 1998 m. "Žiemos kursai" pradėjo naujose patalpose Pettit Park birželio 6 dieną nuo 9 val. ryto iki 11 val. ryto.

Jūratė Vitkūnaitė – Reilly, mokyklos vedėja

Ramovėnų žinios

Minint išvežimus į Sibirą, visų trijų Baltijos tautų atsargos kariai su jų bendruomenės nariais kviečiami birželio 13 d., šeštadienį, 12 val. į Martin Plaza, miesto centre, prie Nežinomo kareivio kapo - paminklo. Ten bus padėti mūsų vainikai ir maldoje prisiminti mūsų kariai ir karininkai, žuvusieji ar nukankinti Stalino budelių. Moterys ir mergaitės kviečiamos dalyvauti tautiniuose rūbuose.

Gegužės 24 dieną įvyko metinis Sydnejaus skyriaus narių susirinkimas, kuriame buvo išrinkta nauja LKV "Ramovės" skyriaus valdyba: pirmininkas ir sekretorius - Antanas V. Kramilius, išdininkas - Vladas Šneideris, vicepirmininkai - Vincas Kondrackas ir Juozas Makūnas.

Visą korespondenciją prašomre siųsti: A. Kramilius, 83 Queen Street, Canley Heights, 2166. Tel. ir faksas - (02) 9272 3131. Sydnejaus skyriaus valdyba

Jums rašo Dalia Guntulienė iš Lietuvos, iš Mažeikių. Norėčiau rasti lietuvių šeimų, gyvenančių Australijoje, su kuriomis būtų galima palaikyti draugystę, susirašinėti. Man 40 metų, dukrai - 6 metai. Esame tikinčios, dirbu ligoninėje.

Rašyti galima: Dalia Guntulienė, M. Valančiaus g. Nr.7, 5500 Mažeikiai, Lietuva.

New payment rates

Pension rates and income test limits

	Single Pensioners	Pensioner Couple combined	Pensioner Couple separated due to ill health
	\$ per fortnight	\$ per fortnight	\$ per fortnight
Maximum rate pension*	\$360.00	\$597.00	\$360.00 (each)
Allowable income to get maximum rate	\$100.00	\$176.00	\$176.00 (combined)
Maximum income you can earn before no pension is payable	\$820.00	\$1,370.00	\$1,616.00 (combined)

* The above table includes Pharmaceutical Allowance (PHA).

PHA is paid to all pensioners except those overseas. The rate is \$5.40 a fortnight for single pensioners and \$2.70 a fortnight for each eligible member of a couple. Couples separated due to ill health get \$5.40 a fortnight each.

Pension assets test limits

Maximum pension is payable if assets are below these amounts

Family situation	Homeowners	Non-Homeowners
Single Pensioners	\$125,750	\$215,750
Couples (combined)	\$178,500	\$268,500

Rent Assistance

Family Situation	Maximum rate of Rent Assistance	Rent threshold amount before any Rent Assistance is paid
	\$ per fortnight	\$ per fortnight
Single, no children, sharer	\$49.80	\$71.60
Single, no children	\$74.80	\$71.60
Couple, no children	\$70.60	\$116.60
Single, 1 or 2 children	\$87.40	\$94.20
Couple, 1 or 2 children	\$87.40	\$139.20
Single, 3 or more children	\$98.80	\$94.20
Couple, 3 or more children	\$98.80	\$139.20
Couple, separated due to ill health, no children, each	\$74.80	\$71.60

Telephone Allowance

	Single Pensioner	Pensioner Couple, each	Couple, separated due to ill health, each
	\$ per quarter	\$ per quarter	\$ per fortnight
Paid to Pensioner telephone subscribers	\$15.60	\$7.80	\$15.60

* Telephone Allowance is paid each quarter and is indexed every September.

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ

NAMUOSE

16 - 18 East Terrace, BANKSTOWN.
Tel. 9708 1414, faksas (02) 9790 3233

Klubas atidarytas

Pirmadieniais 5.00 v.v. - 10.30 v.v.

Antradieniais klubas uždarytas

Trečiadieniais 5.00 v.v. - 10.30 v.v.

Ketvirtadieniais 5.00 v.v. - 11.00 v.v.

Penktadieniais 5.00 v.v. - 12.00 v.v.

Šeštadieniais 12.00 v.p.p. - 1.00 v. nakties

Sekmadieniais 12.00 v.p.p. - 10.00 v.v.

Klubo valgykla veikia:

Šeštadieniais - 12.00 v.p.p. - 2.00 v.v. švediškas stalas (smorgasboard) ir 6.00 v.v. - 8.00 v.v.

Sekmadieniais - 12.30 v.p.p. - 7.00 v.v.

„Aušros“ tunto iškykla į Towlers Bay

Birželio 12 - 14 dienomis Sydnejaus "Aušros" tuntas ruošia trumpą žiemos iškyklą į Towlers Bay - labai gražią vietovę, prie Sydnejaus (netoli Church Point). Apsistosime Youth Hostelyje. Valgi gaminsimės patys.

Detalės: susitikime 19.15 val. Church Point Wharf, iš kur laivas mus perkels į Towlers Bay. Iškykloje būsime iki sekmadienio popiečio. Iškyklos metu bus prarastos virėjo (skautams) ir laužavedžio (jaun. skautams (tėms) specialybės.

Reikmenys: \$20 - iškyklos mokestis asmeniui. Vyksime neuniformuoti. Miegmaišiai nereikalingi. Pasiimti paklodes, (antklodžių bus pakankamai) pagalvei užvalkalą, rankšluostį, šiltus drabužius, tunto marškinius (t-shirt / sweatshirt), slapsą. Kiti dalykai: elektrinė lemputė, pižama, tualetiniai reikmenys, pieštukas ir popierius, vandens butelis.

Atkreipkite dėmesį! Nesineškite per daug daiktų, nes viską reikės nešti patiems - nuo vandens iki namuko - tai siauras status kelias.

Stovyklavietėje yra tik 30 registruotų vietų. Į stovyklą pateks anksčiau užsiregistravusieji. Svečiai gali atvykti, bet nakvynės gauti negalės, išskyrus instruktorius. Tėvai, kurie dirbs kaip instruktoriai, dėl nakvynės tariasi su išvykos vadove s. Egle Garrick tel. (02) 9818 3393.

Tuntininkė

Hobarto lietuviams

- ALB Hobarto apylinkėje 1941 metų trėmimus

minėsime Hobarto katedroje birželio 15 d., sekmadienį, 11.30 val.

Visus Tasmanijoje gyvenančius ar besilankančius lietuvius su kitataučiais draugais ar pažįstamais maloniai kviečiame atvykti ir kartu pasimelsti už tų dienų kankinius.

Hobarto apylinkės valdyba

Ištremtųjų minėjimas Canberroje

- šiais metais bendras baltiečių susitikimas paminėti trėmimus į Sibirą įvyks birželio 14 d., sekmadienį, Suomių klubo, Bowman Street, Macquarie. Pradžia 3 val. p.p. Maloniai kviečiame visus tautiečius dalyvauti.

Canberros lietuvių bendruomenės
sąjungos valdyba

Pasikeitė kodas

Susidomėjusiems korespondentams ir skaitytojams paaiškiname mūsų pašto kodą pasikeitimą: pagal Australia Post sistemą, siuntos į Bankstown'o gatvę eina per Bankstown 2200, bet į pašto dėžutes - per Bankstown 1885.

Siuntos, adresuojamos "Mūsų Pastogei", Lietuvii klubui Banktowne ir t.t. senuoju kodu, nedings, tačiau kelias gal vieną dieną ilgiau.

"M.P." inf.

Ši "Mūsų Pastogės" numerį redagavo Dalia Doniellenė

M ū s ū P a s t o g ė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.

Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 1885

Redaktorius Bronius Zalus. *** Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 9790 2319

Faksas (02) 9790 3233

Redakcija rašinius taisyti ir skelbia savo nuožūrą. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.

Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Prenumerata metams \$ 50 Užsiėnyje paprastu paštu \$ 65 N. Zelandijoje oro paštu \$ 80

Užsiėnyje oro paštu \$ 110